

Dokunmatik Ekranlara Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dokunmatik Ekranlara Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20143>

Özet

Dokunmatik Ekranlara Yönelik Tutum Ölçeği (DETÖ), öğrencilerin **dokunmatik ekran** kullanmalarına, genel bilgisayar kullanma ve e-itsel bilgisayar oyunlarına yönelik geliştirdikleri tutumlar üzerindeki etkilerini ölçmek amacıyla Bilal Aydemir tarafından 2011 yılında geliştirilmiş öz bildirimli bir ölçektir. Ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirme ölçeği türünde oluşturulmuştur. DETÖ, kullanıcıların yeni nesil arayüz teknolojilerine karşı duydukları isteklilik, algılanan zorluklar ve fiziksel rahatsızlıklar gibi çok boyutlu tutum bileşenlerini kapsamaktadır. Ölçeğin psikometrik özellikleri, kapsamlı **faktör analizi** ve yüksek düzeyde kararlılık gösteren test-tekrar test güvenilirlik çalmaları ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Dokunmatik Ekran, Tutum, E-itsel Teknoloji, Ölçek Geliştirme, Faktör Analizi, Güvenirlik.

Yazarlar

Bilal Aydemir

Amaç

Dokunmatik Ekranlara Yönelik Tutum Ölçeği'nin (DETÖ) temel amacı, öğrencilerin **dokunmatik ekran** teknolojilerine karşı geliştirdikleri tutumları nicel olarak belirlemektir. Bu tutumlar, öğrencilerin cihazları kullanma istekliliklerini, algılanan verimliliği ve teknoloji entegrasyonuna yönelik genel e-tilimlerini içermektedir.

Ölçek, özellikle eğitim ortamlarında dokunmatik cihazların kullanımına yaygınlaşmasıyla birlikte, öğrencilerin bu yeni arayüzlerin faydalarına, kullanım kolaylığına ve potansiyel zorluklarına ilişkin bakış açılarını saptamak için kritik bir araç görevi görmektedir. Elde edilen veriler, eğitim teknolojileri alanında stratejik kararlar alınmasına rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Yapı

DETÖ, kullanıcıların **dokunmatik ekran** teknolojilerine yönelik tutumunu dört ana alt boyutta ölçen çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu alt boyutlar, tutumun bilişsel, duygusal ve davranışsal e-tilimlerini kapsamaktadır. Ölçek, toplamda 31 maddeyi içermektedir (ilk form 56 madde olmasına rağmen, nihai yapı faktör analizi sonucunda belirlenmiştir).

Ölçeğin alt boyutları ve odaklandıkları yapıları şunlardır:

DEÇYT (Dokunmatik Ekran Kullanımına Yönelik İstek ve Çekicilik): Kullanıcının dokunmatik ekran kullanma arzusunu ve bu teknolojiyi çekici bulma düzeyini ölçer.

DEKZT (Dokunmatik Ekran Kullanımına Yönelik Zorluk ve İtiraz): Kullanım sırasında karşılaşılan teknik zorluklar veya fiziksel rahatsızlıklar (örn. yorgunluk, ağrı) hakkındaki olumsuz tutumları ölçer.

DERYB (Dokunmatik Ekranın Eğitimde Yaratıcılık ve Beceriye Katkısı): Dokunmatik ekranların eğitsel amaçlarla ve yaratıcı aktivitelerle (örn. resim, tasarım) entegrasyonuna yönelik olumlu bakış açısını ölçer.

DETB (Dokunmatik Ekranın Teknik Zorlukları ve Bozuklukları): Çift tıklama gibi temel teknik işlemlerde yaşanan zorlukları veya algılanan hata oranlarını ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla, 56 maddelik ilk formu 377 kişiden oluşan bir örneklem grubuna uygulanmış ve açılmaya çalışılan **faktör analizi** gerçekleştirilmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için öncelikle istatistiksel testler uygulanmıştır.

Bu uygunluk değerlendirmesi kapsamında **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Katsayısı** ve **Bartlett Testi** sonuçları incelenmiştir. KMO katsayısının 0,60'tan büyük ve Bartlett Testi'nin anlamlı çıkması, verilerin faktör yapısı için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2003). DETÖ için yapılan analizde KMO değeri 0,94 olarak belirlenmiştir. KMO değerinin 0,90'ın üzerinde olması, örneklem büyüklüğünün ve verilerin faktör analizi için **mükemmel** düzeyde uygun olduğunu anlamına gelmektedir. Bartlett Testi sonucu ise istatistiksel olarak anlamlı (.000) bulunmuştur, bu da değişkenler arasında yeterli korelasyonun mevcut olduğunu doğrulamaktadır. Bu bulgular, ölçeğin güçlü bir yapı geçerliğine sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Dokunmatik Ekranlara Yönelik Tutum Ölçeği'nin (DETÖ) güvenirlik çalışmaları, özellikle **test-tekrar test** yöntemi kullanılarak yüksek bir kararlılık sergilediğini göstermiştir. Alt testler için hesaplanan korelasyon katsayıları incelendiğinde, "DETB Toplam" ve "DEÇYT Toplam Tekrar" korelasyonları hariç, tüm korelasyonların 0,01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bahsedilen istisnai korelasyonlar ise 0,05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Özellikle alt testlerin tekrar uygulaması (test-tekrar test) sonucu elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayılarının +1'e yakın değerler göstermesi, ölçeğin ölçtüğü yapıda zaman içinde çok yüksek bir **kararlılık** (stabilite) sergilediğine işaret etmektedir. Bu sonuçlar çerçevesinde, DETÖ'nün test-tekrar test güvenirliğinin oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Faktör Analizi

DETÖ'nün faktör yapısı, 377 kişilik örneklem üzerinde uygulanan 56 maddelik ön form üzerinden açılmaya çalışılarak **faktör analizi** ile belirlenmiştir. Analizden elde edilen KMO katsayısı (0,94) ve anlamlı Bartlett Testi sonuçları, verilerin faktör yapısına ortaya çıkarmak için ideal bir dağılıma sahip olduğunu göstermiştir. Bu analiz sonucunda ölçek, dört temel alt boyutta toplanan maddelerden oluşmuştur:

DEÇYT (Dokunmatik Ekran Kullanımına Yönelik İstek ve Çekicilik): 17 madde

DEKZT (Dokunmatik Ekran Kullanımına Yönelik Zorluk ve İtiraz): 7 madde

DERYB (Dokunmatik Ekranın Eğitimde Yaratıcılık ve Beceriye Katkısı): 4 madde

DETB (Dokunmatik Ekranın Teknik Zorlukları ve Bozuklukları): 3 madde

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 5'li Likert Ölçeği (1=kesinlikle katılmıyorum - 5=tamamen katılıyorum)

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğrenciler (Students)

Age Group: Belirtilmemiştir (Genel öğrenci popülasyonu)

Population Details: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 377 kişilik bir örneklem üzerinde yapılmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Psikometrik analizlerde **Kaiser-Meyer-Olkin** ve Bartlett Testi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

DETÖ, Test-Tekrar Test, KMO Katsayısı, Öğrenci Tutumları, Psikometri, Eğitim Teknolojileri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: fenafilnet@hotmail.com

Correspondence Address: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir (Çalışman yapıldığı kurum)

Şzinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2011

Şzinler ve Ücret: Ölçek, Bilal Aydemir'in yüksek lisans tezi kapsamında geli?tirilmittir. Ticari olmayan akademik kullan?mlar için tezin referans gösterilmesi esastır. Kullan?m izinleri için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Orijinal tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi ba?lantıs?: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: dokunmatik-ekranlara-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Aydemir B. (2011). *Dokunmatik ekran kullan?m?n?n ö?rencilerin bilgisayar kullan?m?na ve e?itsel bilgisayar oyunlar?na yönelik tutumlar?na etkisinin ara?tırılması* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Büyüköztürk, Ş. (2003). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: Şstatistik, ara?tırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Dokunmatik Ekranlara Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

DEŞÇYT(17 m): Keşke bütün bilgisayarlar dokunmatik ekranlı olsa.

DEKZŞT(7 m): Dokunmatik ekran kullanırken bir süre sonra omzum ağrıyor.

DERYB(4 m): Görsel Sanatlar dersinde dokunmatik ekran kullanarak resim yapmak isterim.

DETB(3 m): Dokunmatik ekranda çift tıklarken zorlanıyorum